

Een ragfijn spel: maatwerk in marktwerking

Hieronder treft u de weergave aan van het dubbelinterview^[1] dat op 18 december 2012 gehouden werd met vertegenwoordigers van enerzijds GeoBusiness Nederland (Tonie Speelman, voorzitter commissie Marktwerking bij GeoBusiness Nederland en in dagelijks leven verantwoordelijk voor beheer en geoinformatie bij ingenieursbureau Oranjewoud) en anderzijds met het Samenwerkingsverband van Bronhouders Basisregistratie Grootchalige Topografie (SVB-BGT), Ernst Koperdraat, waarnemend directeur). Inzet was duidelijkheid te verkrijgen over de rollen van de marktpartijen, verenigd in GeoBusiness Nederland, en het SVB-BGT omtrent de positie van beide organisaties in het spel rond de invoering van de BGT. Voor alle betrokken partijen in het BGT proces is dit niet altijd even helder geweest en GeoBusiness Nederland en het SVB-BGT willen gezamenlijk hier duidelijkheid in scheppen.

Onduidelijke rollen?

In zijn inleiding gaf Tonie Speelman aan dat er sinds eind 2011 regelmatig contact is tussen GeoBusiness Nederland en het SVB-BGT. Het is erg belangrijk om elkaar met enige regelmaat te ontmoeten om de onderlinge afhankelijkheden en keuzen

met elkaar af te stemmen. In april 2012 is er een gezamenlijk communiqué uitgegeven waarin de onderlinge posities uiteen zijn gezet. Eigenlijk staat daarin goed omschreven hoe er in gezamenlijkheid gewerkt gaat worden. De markt adviseert en voert uit, het SVB assembleert en kan

de regie voeren. Waarom bestaat er dan nu behoefte om dat voor twee vakbladredacties nog eens te herhalen? Ernst Koperdraat geeft aan waar het volgens hem om draait: wij zijn een nieuwe facilitaire organisatie die in de plaats gaat treden van de bestaande GBKN-organisaties.

Ernst Koperdraat en Tonie Speelman.

Niet een voortzetting, we hebben naast de facilitaire rol ook een zelfstandige rol; middels de assemblage komen tot een landsdekkende BGT zonder overlap en witte vlekken. Ten aanzien van die faciliterende rol blijkt af en toe onduidelijkheid te bestaan bij zowel het bedrijfsleven als ook de bronhouders die nu aan de vooravond van de transitieperiode staan. Wat gaat het SVB-BGT nu wel doen en wat per se niet? We hebben het dan vooral om de ontzorgingstaken. Er bestaat daarover onzekerheid en die onzekerheid willen we in dit interview graag wegnemen. Dit is

Wij standaardiseren op het niveau van lego blokjes

een mooie gelegenheid eens terug te blikken en de bestaande afspraken nog eens opnieuw te bevestigen. Wij voelen dat er behoefte aan duidelijkheid is ten aanzien van onze samenwerking. Wij willen in het facility-deel van het SVB-BGT bronhouders die dat wensen, ontzorgen in hun productietaken. Men denkt dan al heel snel dat wij dan ook daadwerkelijk die productietaken gaan uitvoeren. Ons doel als SVB-BGT is echter de productietaken door de markt te laten uitvoeren. Wij zijn daarbij dan opdrachtgever namens de bronhouders die dat wensen.

Tonie Spielman vult aan: wij merken vanuit de achterban van GeoBusiness Nederland dat geluiden worden opgepikt uit de kring van bronhouders: ook bij hen bestaat er onduidelijkheid omtrent de rol die het SVB-BGT voor zichzelf ziet.

Ernst Koperdraat ziet een faciliterende rol voor het SVB-BGT in de transitiefase weggelegd en daarbij constateert hij dat een flink aantal bronhouders onvoldoende in staat is haar transitie te organiseren. Men zegt soms heel stellig: 'We gaan het zelf doen' terwijl men de kennis ervoor niet of slechts in beperkte mate in huis heeft. Mijn inschatting is dat degenen die zich nu laten ontzorgen door de Stichtingen GBKN, dat straks ook door SVB-BGT zullen laten doen. We moeten nog maar zien of de ingezette trend om zelfregistrerend bronhouder te worden doorzet. Juist op het vlak van gezamenlijke inkoop en de directievoering bij uitvoering (facility) zien wij een belangrijke rol weggelegd voor het SVB-BGT. Denk daarbij met name aan de rol van centrale inkoop namens de overheidsinstanties die wij vertegen-

woordigen. Bronhouders kunnen die taken bij ons neerleggen. Door de grotere werkpakketten die gezamenlijk optreden logischerwijs met zich brengt, zullen wij in staat blijken de diensten veel goedkoper te kunnen inkopen in de markt. Daar zit onze toegevoegde waarde. Wij kunnen - omdat we namens de zeven bronhouders opereren - deze pakketten ook gedifferentieerder wegzetten en dat heeft zo zijn marktvoordelen. Je moet je realiseren dat het SVB-BGT naast de communitytaken

ook het facility-deel kan regelen, indien daar vanuit bronhouders behoefte aan is.

Dat vertaalt zich dan in een standaardbestek waarop aan bronhouders naar believen een surplus kan worden geboden (maatwerk). Bovenop de standaard dus iets extra's. Wij komen daarmee als SVB-BGT dan in een gedelegeerde opdrachtgeversrol. Hiermee kunnen we grote werkpakketten op de markt zetten. We denken daarbij aan een gezamenlijkheid per transitieregio. Hoe groter de pakketten, hoe groter het te behalen voordeel.

Procesverbetering in de keten

Tonie Spielman: wij zien dat steeds meer bronhouders tot het inzicht komen dat men liever niet meer spreekt van BGT maar van de transitie naar een objectenbestand dat ingrijpt op de bedrijfsprocessen van deze bronhouder. En dat is goed, want wij willen het bredere gebruik van Geo-Informatie stimuleren bij onze afnemers en wij zien dat zij ook steeds meer tot het inzicht komen dat een IMGeo-objectenbestand veel meer bijdrage levert aan de verbetering van de informatiebehoefte en daarmee dieper ingrijpt op de bedrijfsvoering dan de huidige GBKN. Dat betekent dat er meer in maatwerkoplossingen per individuele bronhouder gedacht zal gaan worden. Niet langer het 'platte' kaartje, maar een betekenisvolle objectenkaart, ondersteunend aan de bedrijfsprocessen bij de bronhouders. Daarbij kan een centraal gestuurde regie- en directievoering een voordeel opleveren waarbij wij overigens uitdrukkelijk willen voorkomen dat door centrale inkoop en prijsdruk de kwaliteit daaronder gaat lijden.

Bestuurlijke aandacht hard nodig!

We zien daarentegen wel een toegenomen drang naar autonomie bij bronhouders en dat zij zelf de regie willen voeren over de processen. Zij willen niet alleen zelfregistrerend, maar vooral ook zelfregisserend zijn. Bronhouders zien dat de veranderingen die ten gevolge van de komst van de BGT op hen afkomen, hen ertoe aanzetten om de keteninformatie op orde te brengen. Deze optimalisatie in de keten zal dan onherroepelijk leiden tot reductie van kosten in deze keten. Wij pleiten daarnaast ook voor een gezonde marktwerking. Te grote kavels, waarbij slechts één of twee partijen in de prijzen vallen, zijn uiteindelijk slecht voor een goede marktwerking, waarbij kwaliteit toch één van de pijlers is. We zien daar een belangrijke rol weggelegd voor een overheid die als regisseur de spelregels bepaalt, de normen vaststelt en deze langdurig vasthoudt. Laat het bedrijfsleven vervolgens inspelen op de taken die volwassen regievoerende overheidsinstanties niet zelf kunnen uitvoeren (door bijvoorbeeld capaciteitstekort) en op de markt zetten. In een open dialoog. GeoBusiness Nederland zorgt momenteel voor regelmatige afstemming op alle niveaus: er wordt gesproken met het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING), met Geonovum en met alle andere voor het geo-speelveld belangrijke spelers. Er zal voortdurend spanning zitten op het leveren van de standaard en het daarenboven te leveren maatwerk. We zien dat er een toename in bewustwording is bij de gebruikers van een objectenbestand. Vreemd genoeg brak dat bewustzijn soms

eerder door bij de afnemers en gebruikers (BOR-beheerders) van ruimtelijke informatie dan bij

de hardcore geo-afdelingen. Toch zullen zij elkaar in dit project moeten vinden en elkaar versterken. Het bedrijfsleven is heel goed in staat om als verbinder op te treden op dit speelveld.

Menukeuze bepaalt mate marktwerking

Ernst Koperdraat: in een standaardbestek kan het SVB-BGT de gevreesde wildgroei van 415 beheerderstandaards onderbrengen als onderdeel van de facility. We kunnen ze allemaal separaat ondersteunen.

We willen daarmee voorkomen dat we - zoals in de huidige praktijk - Nederland anderhalf keer inmeten, verwerken en produceren. Bronhouders die dat wensen kunnen zich tot en met het informatiemodel geografie (IMGeo) laten ontzorgen. Onze inspanningen leiden tot een kwalitatief goede opbouw van een objectenbestand in al zijn specifieke lokale uitingsvormen, waar ook de bv Nederland mee gediend is. Wij bieden vanuit de facility de diensten zodanig aan dat een gemeentelijk bronhouder verschillende rollen in zijn beheergebied kan innemen. Hij kan bijvoorbeeld zelfregistrerend bronhouder (ZRB) zijn in de bebouwde kom en gefaciliteerd bronhouder (GB) in het buitengebied. Een bewuste keuze om, bij de tweede optie, taken bij het SVB-BGT-facilitydeel te plaatsen. En in de gekozen strategie rond aanbestedingen zullen wij ervoor zorgen dat de regionale bestekken zullen aanzetten en inspireren tot innovatie vanuit het bedrijfsleven. Er zijn zoveel nieuwe technieken die dat mogelijk maken. Wij kiezen voor het beste bestand tegen de laagste kosten. Die twee gaan in een optimale situatie samen. Overigens kan er, afhankelijk wat men ons vanuit de bronhouders zal vragen, ook op grotere schaal aanbesteed gaan worden.

Rust in de kaart niet langer de mantra

Ten aanzien van de door Tonie Speelman genoemde toegenomen hang naar autonomie, biedt het SVB-BGT diensten aan volgens een cafetariamodel. Bronhouders kunnen zelf kiezen in welke mate men zich wil laten ontzorgen en houden daarmee altijd zelf de regie in eigen hand. SVB-BGT handelt immers uitsluitend in opdracht van de bronhouder. De bronhouder blijft zelf verantwoordelijk. In de komende tijd zullen GeoBusiness Nederland en SVB-BGT in hun gezamenlijk overleg de aanbestedingsstrategie van de SVB-BGT bespreken. We zijn daarover gelukkig in goed overleg en dat zal de komende tijd ook nog zeker noodzakelijk zijn. De door SVB-BGT te ontwikkelen aanbestedingsstrategie zal niet haaks komen te staan op de belangen van GeoBusiness Nederland.

Gevraagd naar de noodzaak een nieuwe organisatie (SVB-BGT) op te tuigen naast de bestaande en op termijn te vervan-

Koperdraat en Speelman.

ging van de Stichting GBKN, stelt Ernst Koperdraat onomwonden: de huidige organisatie wordt opgeheven omdat met de komst van de BGT de GBKN overbodig is. Ook zijn de producenten van de huidige GBKN niet tevens de bronhouders van de

BGT. Als gevolg daarvan zullen ook de financiële stromen sterk wijzigen wanneer

een belangrijke producent/financier - de gezamenlijke netbeheerders - niet meer hun 75% bijdrage levert aan de totstandkoming van de grootschalige topografie. De netbeheerders ontvangen straks als gebruiker nog wel het BGT-product en willen dat dan naast de standaardlevering als objectenbestand ook nog als traditioneel lijnenbestand aangeleverd krijgen.

Fasering: wie is op tijd?

Tonie Speelman ziet nog wel een bedreiging in de fasering van het project: wat gebeurt er wanneer de regionale transitieteams gaan wachten op de laatste die gereed is, dat kan

een gemeente zijn maar ook één van de landelijk bronhouders? De traagste wordt daarmee de zwakste schakel in de keten van de transitiefase. We zijn benieuwd hoe

dat zich gaat ontwikkelen. Hoe gaat het SVB-BGT daarin acteren?

Ernst Koperdraat: In de transitieregio's worden onder regie van het SVB-BGT transitieplannen opgesteld. Bij de totstandkoming van die plannen proberen wij zo zoveel mogelijk de onderlinge - inderdaad wisselende - snelheden van de bronhouders op elkaar af te stemmen. Het is evenwel realistisch om te veronderstellen dat de opbouw van de BGT niet in een traject voor de gehele regio zal worden opgebouwd. Daarom zijn wij bezig om hiervoor een monitoringstool op te zetten. Daarmee krijgen wij in registratieve zin inzicht hoe de voortgang per bronhouder zich ontwikkelt. Met dat inzicht zullen wij de transitieactiviteiten van de bronhouders op elkaar proberen af te stemmen. We zullen echter niet als politieagent optreden. De feitelijke inspectie en handhaving van de wettelijk voorgeschreven termijnen ligt bij ministerie van I&M. Als gevolg van de wisselende snelheden zullen wij om die reden ook tussenassemblages uitvoeren

wanneer in een afgebakend gebied bijvoorbeeld de gemeenten,

waterschappen en het ministerie van EZ gereed zijn. Wat met het voorlopig tussenresultaat dan gaat gebeuren is nog onderwerp van overleg. Wanneer andere

GBN: wij stimuleren gebruik van geo-informatie in de keten

bronhouders later gereed zijn, zal in een eindassemblage de gebiedsdekkende kaart gemaakt moeten worden. We gaan niet zitten wachten op elkaar. Wel is inzicht en zo mogelijk afstemming in elkaars snelheden en voortgang noodzakelijk. Daarom is het ook zo belangrijk om regionaal alle betrokkenen aan boord te krijgen en te houden en bestuurlijk draagvlak voor deze samenwerking te creëren.

We willen de problematiek uit de technische wereld weghalen -

daar is het al in goede handen - en vooral onder de aandacht brengen van beleidsmakers. We hopen echter niet dat er per transitie-regio mini-SVB'tjes ontstaan. We zullen de bestaande terughoudendheid bij gemeentelijke bronhouders - voor een deel te verklaren vanuit de ervaringen met de recente afwikkeling van de BAG - dan ook graag willen doorbreken. Uiteindelijk bestaat er straks ook voor deze basisregistratie een wettelijke plicht. Een extra stok achter de deur. Tegen bronhouders die de neiging hebben om te gaan wachten, zeggen we als GeoBusiness Nederland en SVB-BGT gezamenlijk: Dat is niet nodig: men kan aan de slag. En wij helpen hen graag daarbij. Daarbij hebben we oog voor de regierol die een bronhouder wil voeren. Datzelfde geldt overigens voor andere initiatieven, zoals samenwerkingsverbanden op het gebied van ICT (SSC) en in veiligheidsregio's. Ons doel is bronhouders te ondersteunen en uiteindelijk te assembleren op objectgrenzen. 'Rust in de kaart' is ook niet meer ons

Het beste product voor de laagste prijs!

mantra. Wij standaardiseren op het niveau van lego blokjes. Die moeten op elkaar passen. Het is aan bronhouders te bepalen wat daarmee vervolgens te doen en het detailniveau in te vullen.

ICT-infrastructuur SVB-BGT

Ten aanzien van de eigen informatie-infrastructuur heeft het SVB-BGT zojuist een marktverkenning afgerond op basis van een functionele beschrijving van de noodzakelijke applicatiearchitectuur.

Leidend principe daarbij is dat het SVB-BGT niet zelf het ICT-beheer op zich wil nemen: men wil nu eens zelf ontzorgd worden door een aanbieder uit het geo-werkveld. De assemblagesoftware zal in de cloud gaan opereren en men mikt op een werkende oplossing rond april. Dat is snel, weet Ernst Koperdraat. Toch wil hij de vaart erin houden om met het SVB-BGT zo snel mogelijk op vlieghoogte te zijn. De bronhouder kan zich op dit moment al bij het SVB-BGT melden

als men gefaciliteerd wenst te worden. Ook kan men kennismaken van de websites van zowel GeoBusiness Nederland en SVB-BGT en de daar uitgesproken intenties. Communicatie over de taken en taakverdeling van beide organisaties nu en in de toekomst zal een belangrijke succesfactor zijn; zowel vanuit GeoBusiness Nederland als vanuit SVB-BGT is de afgelopen maanden al veel energie gestoken in het verschaffen van informatie over de BGT. Over de standaard-

den, over de rollen van bronhouders, over de relatie met bedrijfsprocessen en over de posities die beide organisaties gaan innemen wanneer het spel eenmaal op de wagen staat. Misschien hebben we ons daarbij teveel gericht op het geo-werkveld en zouden we ons meer moeten richten op bestuurders. Een suggestie zou kunnen zijn om ook andere media - buiten het geo-werkveld - te betrekken in de informatierondes die in 2013 gaan komen, juist omdat samenwerken op velerlei terreinen (interbestuurlijk, regionaal en tussen het bedrijfsleven) op dit moment een bestuurlijke issue is. We moeten op een aantal punten nog verdere afspraken maken met elkaar. Binnenkort kunnen bronhouders die dat wensen keuzes maken vanaf de menukaart.

Tot slot gaf Ernst Koperdraat aan beide redacteurs nog een nieuwtje mee. Hij stopt binnenkort als waarnemend directeur van het SVB-BGT. Jan Bruijn, nu nog werkzaam bij de provincie Overijssel, zal

hem per 1 februari 2013 opvolgen als directeur van het SVB-BGT. Een stuk wijzer geworden

en verrijkt met een nieuwe ervaring - bijna de eerste coproductie van de "Geopers" - reden beide hoofdredacteurs gezamenlijk huiswaarts. U weet vast waarover het ook ging op de weg terug. ♡

Referentie

1. Dubbel omdat zowel Geo-Info als GIS Magazine hiervoor werden uitgenodigd en beiden dit als een opmaat zien naar eventuele toekomstige samenwerking.

Assembleren= harmoniseren en polderen

Bij de start van jaargang 10

'We willen het tijdschrift aantrekkelijk maken door afwisseling: lange artikelen, korte artikelen, verslagen, columns, boekbesprekingen, een goede berichten- en personaliarubriek en van tijd tot tijd 'aparte' dingen, bijvoorbeeld een kaartbijlage zoals het KT die meestuurde. Kortom: Geo-Info moet voor elke lezer aantrekkelijk genoeg

zijn om het uit het plastic te halen en door te bladeren om de interessante dingen eruit te pikken. Het tijdschrift is overigens niet het enige communicatiekanaal van GIN: ook www.geo-info.nl is inmiddels in de lucht. We gaan gebruikmaken van de sterke punten van beide media door het tijdschrift en de website op elkaar af te stemmen, waardoor ze

elkaar versterken en meer voor de vereniging kunnen betekenen. Inmiddels is een aparte webredactie gevormd, die hard aan het werk is om de website verder vorm en inhoud te geven.' ♡

Hoofdredacteur Ad van der Meer in Geo-Info 2004-1